

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3182

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over de totstandkoming van de brief over de toekomst van interlandelijke adoptie (ingezonden 19 juni 2023).

Antwoord van Minister **Weerwind** (Rechtsbescherming) (ontvangen 7 juli 2023).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «D66 blokkeerde adoptieplan Weerwind» in het Nederlands Dagblad en de uitgebreide reconstructie van de totstandkoming van uw brief over de toekomst van interlandelijke adoptie? Wat is uw reactie hierop?¹

Antwoord 1

Ja. Ik heb kennisgenomen van dit artikel. Voor een weloverwogen besluit over de toekomst van interlandelijke adoptie heb ik met verschillende partijen van gedachten gewisseld. Zowel met geadopteerde personen zelf, professionals uit de adoptieketen en andere experts, als ook met andere bewindspersonen en politieke partijen. Het artikel zelf bevat ook mijn reactie op de door Nederlands Dagblad aan mij gestelde vragen.

Vraag 2

Klopt het dat u een maand voordat de uiteindelijke brief over het hervatten van adoptie naar de Kamer ging een hele andere brief klaar had liggen waarin stond dat adoptie juist zou moeten stoppen?

Antwoord 2

Mijn visie op interlandelijke adoptie is niet veranderd een maand voordat de uiteindelijke brief is verzonden, wel de wijze waarop ik hier uitvoering aan geef. Interlandelijke adoptie is in de ogen van dit kabinet geen duurzame oplossing meer om de belangen van kinderen te beschermen. Het belang van het kind is het beste gediend wanneer hij of zij veilig in eigen land, cultuur of regio kan worden opgevangen. Hoewel ik eerst het voornemen had om een termijn van vijf jaar te verbinden aan het definitief stopzetten van interlandelijke adopties, heb ik deze termijn uiteindelijk losgelaten. Het uiteindelijke doel

¹ Nederlands Dagblad, 17 juni 2023, «D66 blokkeerde adoptieplan Weerwind» en «Hoe adoptie uit buitenland zou stoppen, maar toch doorging».

is dat landen van herkomst zelf in staat zijn in passende opvang te voorzien, waarmee interlandelijke adoptie niet meer nodig is. Voor een aantal landen is hierin nog een weg te gaan is, waardoor een concrete (afbouw)termijn van vijf jaar niet haalbaar is. Voor die kinderen blijft interlandelijke adoptie voorlopig nog een mogelijkheid, wel in een strikter gereguleerd systeem.

Vraag 3

Hoe is deze conceptbrief tot stand gekomen? Hoe en op basis waarvan kwam u tot het inzicht dat adoptie geen duurzaam instrument meer is om het belang van kinderen te beschermen en dat de kans op misstanden simpelweg niet kan worden weggenomen?

Antwoord 3

Na publicatie van het rapport van de Commissie onderzoek interlandelijke adoptie in het verleden (vanaf nu: de commissie) in februari 2021 heeft mijn voorganger een fundamentele herbezinning op de toekomst van interlandelijke adoptie aangekondigd en adoptieprocedures in de tussentijd opgeschort. Dit in navolging op één van de aanbevelingen van de commissie, die wees op inherente kwetsbaarheden in het systeem, waardoor de kans op misstanden ook vandaag de dag aanwezig is.

Ik heb verkend in hoeverre de kans op de misstanden kan worden weggenomen, onder andere door het adoptiesysteem publiekrechtelijk te organiseren. Hieruit is naar voren gekomen, zoals ook is gedeeld met uw Kamer, dat de kans op misstanden niet kan worden weggenomen, maar wel kan worden verkleind met extra waarborgen in het systeem.² Naast deze verkenning heb ik meerdere gesprekken gevoerd met geadopteerde personen zelf en andere professionals en experts over de toekomst van interlandelijke adoptie. Het belang van het kind kan op individueel niveau, maar ook op systeemniveau worden gewogen. Ook met uw Kamer heb ik uitgebreid gesproken over de dilemma's die hierbij spelen.³

Ik heb alles overwegend geconcludeerd dat de belangen van kinderen het beste zijn gediend wanneer zij in het eigen land, cultuur, dicht bij de biologische familie, veilig kunnen worden opgevangen. Interlandelijke adoptie wordt door het kabinet niet meer als een duurzame oplossing gezien om de belangen van kinderen te beschermen. Voor een aantal landen is tegelijkertijd nog een weg te gaan om zelf in passende opvang te voorzien. Daarom heb ik besloten, zolang minder ingrijpende alternatieven in landen van herkomst zijn uitgesloten en het ontwikkelperspectief van een kind daarmee is gediend, interlandelijke adoptie nog als mogelijkheid te behouden. Wel in een strikter gereguleerd systeem, met onder andere hogere eisen die worden gesteld aan de landen van herkomst.

Vraag 4

Waardoor is dit inzicht uiteindelijk toch radicaal veranderd tot de uitkomst dat adoptie juist mogelijk blijft? Kunt u zeer gedetailleerd uiteenzetten hoe dat kon gebeuren? Welke argumenten waren daarbij voor u doorslaggevend?

Antwoord op 4

Het vraagstuk over de toekomst van interlandelijke adoptie is een gevoelig thema en kent verschillende perspectieven en afwegingen. Hierover is meerdere keren met uw Kamer gecommuniceerd en gesproken. Na mijn aantreden heb ik deze verschillende perspectieven tot mij genomen, om zo tot een goed afgewogen oordeel te komen. Er was aan het einde van dit proces geen sprake van een radicale verandering, zoals in deze vraag wordt gesteld. Ik verwijs hiervoor naar mijn antwoord op vraag 2. Wel heeft mijn voorgenomen besluit over de toekomst van interlandelijke adoptie tot het moment van verzending van de Kamerbrief nog verdere invulling gekregen. Een belangrijke wijziging in dit proces betrof het opnemen van een termijn om definitief te stoppen met interlandelijke adoptie. Dit heb ik uiteindelijk losgelaten, met als belangrijkste reden dat het niet voor alle landen van herkomst haalbaar is om binnen die termijn zelf in passende opvang te voorzien. Daarmee is de termijn losgelaten, maar de uiteindelijke doelstelling

² Kamerstukken 31 265, nrs. 103 en 93.

³ Kamerstukken 31 265, nr. 2. 103 en 107.

niet, te weten dat interlandelijke adoptie geen duurzame oplossing meer is en landen van herkomst uiteindelijk zelf in passende opvang zouden moeten voorzien.

Vraag 5

Erkent u dat de brief is aangepast na het overleg met bewindspersonen en de top van de Kamerfractie van D66, vanwege opmerkingen uit dit overleg met D66?⁴

Antwoord 5

Het klopt dat mijn voorgenomen besluit over de toekomst van interlandelijke adoptie tot op het moment van verzending van de Kamerbrief nog verdere inkleuring heeft gekregen. Omdat het een gevoelig onderwerp is en morele dilemma's met zich meebrengt, zijn er vaker gesprekken gevoerd met verschillende betrokkenen, inclusief andere bewindspersonen en politieke partijen. De brief is hier tot het laatste moment op aangepast.

Vraag 6

Waarom leidt een overleg achter gesloten deuren met bezwaren van slechts één coalitiepartij tot een totaal ander standpunt? Bent u zelf opeens van mening veranderd of was het voor u belangrijker om één van de coalitiepartijen (uw eigen partij) niet te trotseren?

Antwoord 6

De aannames in de vraag komen niet overeen met de wijze waarop mijn besluit over de toekomst van interlandelijke adoptie tot stand is gekomen. Graag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 2, 4 en 5.

Vraag 7

Deelt u de mening dat dit nou niet echt een mooi voorbeeld is van de beloofde nieuwe bestuurscultuur en dat dit soort achterkamertjespolitiek, waarbij politieke motieven belangrijker zijn dan de inhoud, niet bijdraagt aan meer vertrouwen in de politiek?

Antwoord 7

Nee, die mening deel ik niet. Bij een gevoelig onderwerp als de toekomst van interlandelijke adoptie staat de inhoud voorop. Gezien de vele perspectieven op interlandelijke adoptie heb ik ook met vele partijen gesproken, om tot een weloverwogen besluit te komen.

Vraag 8

Waarom heeft u er niet voor gekozen uw oorspronkelijke standpunt, met daarin een belangenafweging op basis van het belang van het kind, aan de Kamer voor te leggen en in het openbare debat de democratie haar werk te laten doen? Was dit niet beter geweest, juist omdat het zo'n gevoelig onderwerp is met veel emotie en de belangen groot zijn?

Antwoord 8

Mijn ambtsvoorganger en ik hebben sinds de publicatie van het rapport van de commissie in februari 2021 meerdere keren met uw Kamer gecommuniceerd en gesproken over de verschillende perspectieven en dilemma's die spelen bij de keuze om al dan niet definitief te stoppen met interlandelijke adoptie. Dit is met het oog op de sindsdien lopende opschorting van adoptieprocedures een langdurig maar ook zeer waardevol proces geweest om uiteindelijk in april 2022 tot een besluit te komen.

Vraag 9

Wie houdt er nu eigenlijk de pen vast op uw ministerie, bent u dat (samen met uw deskundige ambtenaren) of is dat de Kamerfractie van D66?

⁴ «Uit de door het Nederlands Dagblad opgevraagde documenten blijkt dat na dit overleg de Kamerbrief van Weerwind is aangepast. Een dag later, op 25 maart, schrijft een ambtenaar in een mail dat de afbouwtermijn van vijf jaar is geschrapt vanwege het politieke overleg. «Opmerkingen» uit het D66-bpo worden in de stukken expliciet benoemd, over andere coalitiefracties wordt niet gerept.»

Antwoord 9

Graag verwijs ik u naar mijn antwoorden op vraag 2, 4 en 5, waarin de totstandkoming van mijn standpunt over de toekomst van interlandelijke adoptie nader is toegelicht.

Vraag 10

Gaat u vaker op deze wijze te werk? Zo ja, op welke dossiers nog meer?

Antwoord 10

Bij gevoelige en ingewikkelde vraagstukken vind ik het belangrijk om mij goed te laten informeren en ook voorlopige standpunten te toetsen bij betrokkenen. Dergelijke dossiers brengen vaak ook morele vraagstukken met zich mee, waarbij mijn eigen gedachtenvorming en besluitvorming een iteratief karakter heeft – met wikken en wegen en verschillende opties uitwerken en vergelijken. Daarbij is geen doorslaggevend moment of enkel gesprek aan te wijzen, dat is bij uitstek een doorlopend proces.

Vraag 11

Wat betekent deze reconstructie en de onthulling dat uw ministerie eigenlijk vindt dat adoptie geen duurzaam instrument is om het belang van kinderen te beschermen en adoptie vatbaar is voor misstanden volgens u voor de discussie over adoptie?

Antwoord 11

Graag verwijs ik u naar mijn antwoorden op de vraag 2, 4 en 5, waarin de totstandkoming van mijn standpunt nader is toegelicht. Het proces ligt genuanceerder dan met deze vraag wordt gesuggereerd.

Vraag 12

Bent u bereid alsnog een nieuw, op de inhoud gebaseerd, besluit zonder politieke inmenging vooraf voor te leggen aan de Tweede Kamer? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 12

Daar zie ik geen aanleiding toe. Mijn besluit is na lange tijd van bezinning weloverwogen genomen. Over mijn besluit en de toekomst van interlandelijke adoptie heb ik ook op meerdere momenten met uw Kamer gesproken.